

Тамара Марчій-Дмитраш,
кандидат педагогічних наук, доцент
кафедри теорії та методики дошкільної і
спеціальної освіти ДВНЗ
«Прикарпатський національний
університет імені В. Стефаника»

ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ: СТАН І ПЕРСПЕКТИВИ

У зв'язку з євроінтеграційними процесами та змінами в сфері освіти коригуються вимоги до професійного рівня вчителя, зокрема іноземної мови, які залежать від соціальних, політичних та економічних умов життя країни. Виникає необхідність розробки такої системи викладання у вищому навчальному закладі, яка б розвивала професійний інтерес студентів, формувала методичні знання, уміння та навички, забезпечувала індивідуальне самовираження студента і як особистості, і як педагога.

Професійна освіта майбутнього вчителя іноземної мови у початковій школі є структурним компонентом загальної іншомовної педагогічної освіти. Орієнтація на особистість майбутнього педагога, розвиток його творчого потенціалу, оволодіння професійною культурою, професійно-орієнтований розвиток іншомовної мовленнєвої компетенції студентів, формування вмінь співпрацювати з дітьми молодшого шкільного віку і враховувати особливості їх розвитку у процесі навчання іноземної мови дозволить сформувати готовність до роботи в початковій школі.

Тому метою статті є обґрунтування специфіки професійної підготовки майбутніх учителів іноземної мови початкової школи на сучасному етапі розвитку освіти.

Проблеми підготовки майбутніх педагогів до організації та активізації навчально-пізнавальної діяльності учнів початкової школи відображено у працях О. Бондаренко, О. Бігич, М. Гайдура, В. Михальської, М. Овчинникової, С. Ратовської, Н. Сулаєвої, Л. Філатової та інших.

На основі аналізу літературних джерел та практики виокремлено основні тенденції сучасної професійної підготовки вчителя іноземної мови для початкової школи:

– особистісно-орієнтована професійна підготовка, в якій одним із головних є принцип гуманістичного підходу до підготовки студентів, орієнтація на моральні, духовні, естетичні та інші цінності, які необхідні у роботі з дітьми молодшого шкільного віку;

– культуровідповідна професійна підготовка майбутнього вчителя, спрямована на оволодіння ним професійною культурою. Так, О. Бігич у системі компонентів професійної компетенції учителя іноземної мови

виділяє культурознавчу компетенцію – це знання про релігійні, філософські та соціологічні основи освітньої системи в рідній країні та в країнах, мова яких вивчається [1, с. 29]. Це особливо важливо для вчителя початкової школи, який закладає основи знань про культурні особливості різних країн;

– професійна автономія студента в умовах безперервності та наступності професійної освіти, тобто врахування принципу індивідуального підходу до студента в процесі професійної підготовки та педагогічної практики в початковій школі, стимулювання до самовдосконалення, самооцінки своїх іншомовних знань, умінь та навичок і здатності навчати іноземної мови молодших школярів;

– білінгвальна педагогічна освіта студентів передбачає підготовку майбутніх вчителів початкової школи до педагогічної діяльності рідною та іноземною мовами, що допоможе набутти білінгвальної методичної компетенції як сукупності знань, вмінь, навичок і здібностей щодо формування у молодших школярів іншомовної комунікативної компетенції як на уроках, так і в позакласній роботі з іноземної мови з опорою на рівень сформованості їх мовленнєвої компетенції рідною мовою [1, с. 30];

– інтеграція навчальних курсів у ВНЗ, що допоможе майбутньому педагогові вміло використовувати одержані знання з різних методик у процесі викладання іноземної мови в початковій школі і навпаки, а також бути обізнаним з можливостями і рівнем знань молодших школярів на різних етапах навчання, комплексно підходити до вирішення навчально-виховних завдань.

Таким чином, урахування наведених вище тенденцій у професійній підготовці вчителів іноземної мови для початкової школи стимулює пошук шляхів удосконалення навчання студентів, оскільки існує необхідність поєднання традиційних форм організації навчальної діяльності (лекції, лабораторні й практичні заняття, самостійна робота) та науково-дослідної роботи з нетрадиційними (методичний театр, методичні об'єднання, самоосвіта тощо), а також використання методів активного навчання (дидактичні ігри, педагогічні імітації, методичні ринги, аукціони методичних знань), трансформація передового досвіду та власний методичний пошук, здійснення перегляду програмового матеріалу та створення відповідного навчально-методичного забезпечення. Це передбачає забезпечення мотивації учіння, розкриття творчого потенціалу особистості та її постійне самовдосконалення [2, с. 214].

Отже, на нашу думку, основну увагу в підготовці вчителя до викладання іноземної мови в початковій школі слід звернути на співвідношення між формами й методами навчання і умовами, що забезпечують формування в студентів здатності самостійно ухвалювати рішення в різних педагогічних ситуаціях, здобувати потрібні знання,

набувати навичок творчої діяльності. Майстерність майбутнього педагога залежить від його бажання удосконалювати свої професійні якості, цілей, які він ставить у процесі професійної підготовки.

Водночас, чимало актуальних проблем підготовки вчителів іноземних мов в початковій школі залишаються нерозв'язаними. Зокрема, дослідники вказують на такі: удосконалення рівня викладання навчальних дисциплін, пошук методик, які сприяли б продуктивності, динамічності уроків іноземної мови; підготовка майбутніх учителів до правильного й доцільного використання навчальних матеріалів у роботі з учнями, застосовуючи педагогічні інновації тощо (Л. Саченко); суб'єкт-об'єктний характер організації вивчення іноземної мови у ВНЗ (Т. Зубенко); розбіжності між підготовкою майбутніх учителів та реальним станом іншомовної освіти у початковій школі.

Підготовка студентів до організації навчальної діяльності буде ефективною за умов забезпечення збалансованості фахових, психолого-педагогічних дисциплін і дисциплін спеціалізації з урахуванням специфіки організації навчальної діяльності у початковій школі, реалізації комунікативно-ігрового підходу, створення креативно-ігрового середовища у процесі інтерактивної взаємодії суб'єктів навчання, використання методів активного навчання [3]. Урахування зазначених умов у ВНЗ передбачають поступове формування знань і вмінь у майбутніх учителів іноземних мов організації професійної діяльності.

Перспективи подальших досліджень вбачаємо в аналізі структури навчальних планів, шляхів удосконалення професійної підготовки, а також практичного аспекту підготовки майбутнього вчителя іноземної мови у початковій школі, формуванні готовності майбутніх педагогів до раціонального використання педагогічних інновацій на уроках іноземної мови.

Список використаних джерел

1. Бігич О. Б. Формування у студентів методичної компетенції вчителя іноземної мови початкової школи / О. Б. Бігич // Іноземні мови. – 2002. – №2. – С. 27-31.
2. Зубенко Т. В. Шляхи удосконалення методичної підготовки вчителів іноземної мови початкових класів / Т. В. Зубенко // Вісник Житомирського педагогічного університету. Випуск 12. Педагогічні науки. – 2003. – С. 212-214.
3. Марчій-Дмитраш Т. М. Педагогічні умови підготовки майбутніх учителів до організації навчальної діяльності учнів початкової школи / Т. М. Марчій-Дмитраш // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Педагогіка. – Тернопіль, 2011. – №2. – 284 с. – С. 44-49.